

JEAN RACINE

liefde aanprijst, lijkt precies een wereldwys Fransch moralist. Monime, de nobele verloofde van Mithridate, tevens bemind door zijn beide zoons, kon ook een Fransche prinses of gravin uit de 17e eeuw zijn. En al heeft Chateaubriand geen gelijk, Andromaque een christin te noemen, dat zij nederiger is, waardiger ook, en van een verfijnder, meer beschaamde coquetterie dan de vrouwen in de Oudheid wellicht waren, dat zij aldus iets heeft van sommige onder Racine's hooggeboren vrouwelijke tijdgenooten, is niet tegen te spreken. Met recht kon de schoonzuster van den koning, de rechtschapen en fijnzinnige hertogin Henriette d'Orléans, die gewoonlijk zonder meer „Madame” genoemd werd, zich in de Andromaque van Racine herkennen. De kiesche, somtijds aarzelende Bajazet heeft iets van een Franschman. Atalide, die hem liefheeft, is ten deele een Française. Het was niet vreemd dat de tijdgenooten in de figuur van Esther althans een herinnering aan zekere aspecten van de persoonlijkheid van mevrouw de Maintenon opmerkten, en waar in het stuk dat haar naam draagt, Esther aldus tot haar vertrouweling spreekt:

Peut-être on t'a conté la fameuse disgrâce
De l'altière Vasthi dont j'occupe la place,
Lorsque le Roi, contre elle enflammé de dépit,
La chassa de son trône, ainsi que de son lit,
Mais il ne put sitôt en bannir la pensée.
Vasthi régna longtemps sur son âme offensée.

daar was het redelijk van de hoorders, aan Lodewijk's vroegere minnares mevrouw de Montespan te denken. „Is” daarenboven Mardochée, uit *Esther*, eigenlijk „le grand Arnauld”? Wordt met den fanatieken priester Joad in *Athalie* niemand anders dan Bossuet bedoeld? En zou Joas, in dezelfde tragedie, een evenbeeld van den jongen duc de Bourgogne zijn? Zelfs deze drie identificaties komen voor, bij beoordeelaars van het werk van Racine; ik voor mij vermeld ze, zooals men ziet, slechts vragenderwijze en alleen om een eenigszins volledig denkbeeld te geven van het vraagstuk waarom het hier gaat.

Degeen die met den meesten nadruk dergelijke analogieën heeft aangewezen, is Hippolyte Taine. In de brillante studie die deze meester der Fransche geschiedschrijving en essay-kunst aan de quæstie gewijd heeft, en die wereldberoemd is geworden,¹ heeft hij echter, naar men zal moeten bekennen, sterk overdreven. Wáár is alleen, dat Racine niet slechts onder den indruk is geweest van zijn historische lectuur, maar deze ook heeft vergeleken met zijn meer rechtstreeksche ervaring van menschenleven en menschenlot;

¹ *Nouveaux Essais de Critique et d'Histoire.*